

описати природу психофізіологічних реакцій, що виявляються в ході дослідження із застосуванням поліграфа. Однак жодна із запропонованих теорій в даний час не є загально визнаною.

У контексті викладеного, стає очевидним, що сама по собі проблема оцінки інформації, яка отримується судовою психологічною експертизою із застосуванням поліграфа, не позбавлена підстав, але все ж формальне посилення на «орієнтуючий» характер результатів, на нашу думку, доречно змінити на термін «імовірнісний», що звернене увагу суддів, адвокатів, слідчих, оперативних працівників, громадськості не стільки до особливості вищевказаних методів і теорій прикладної психології, а більше - до оцінки практики застосування СПЕП, до питань детальної нормативної регламентації порядку використання отриманих з їх допомогою результатів.

Список використаних джерел

1. Князев В., Варламов Г. Полиграф и его практическое применение: Учеб. пособие / Владимир Князев, Георгий Варламов. - М.: «Принт-Центр», 2012. - 859 с.
2. Методы прикладной психологии в раскрытии и расследовании преступлений: учеб. пособие/ Л.П. Гримаков, А.И. Скрыпников, А.Ю. Лаговський, И.С. Зубрилова. М.: ВНИИ МВД России, 1999. - С. 41
3. Наказ Міністерства юстиції України від 27.07.2015 № 1350/5 «Про внесення змін до наказу Міністерства юстиції України від 08 жовтня 1998 року № 53/5» / Електронний ресурс [режим доступу]: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0915-15>
4. Пеленицин А.Б., Сошников А.П. О научной обоснованности применения полиграфа//Эксперт-криминалист.- 2011. - № 2. - С. 12-15

Зав'ялов С.М., кандидат юридичних наук,
заступник декана юридично-психологічного
факультету НАВС

Дулкай Ю.І., магістр юридично-
психологічного факультету

Навіщо кримінальна відповідальність юридичних осіб в Україні?

Кримінальна відповідальність юридичних осіб в Україні є дуже актуальним і дискусійним питанням. Як показує практика, велика кількість злочинів здійснюється для або з використанням юридичних осіб (далі- ЮО).

Суб'єкт злочину- це один з чотирьох елементів складу злочину, без якого неможливе його здійснення. Згідно з Кримінальним кодексом України суб'єктом злочину може бути тільки фізична особа. А чи можна притягнути в Україні ЮО до кримінальної відповідальності за злочин?

У світовій практиці склалися три моделі регулювання інституту кримінальної відповідальності юридичних осіб:

I модель. В першій моделі юридична особа розглядається разом з фізичною особою в якості самостійного суб'єкта злочину. Ця модель є найбільш поширеною, зустрічається як в країнах загального права, так і в країнах романо-германської правової сім'ї (Франція, Бельгія).

II модель. Друга модель визнає фізичну особу єдином можливим суб'єктом злочину. У разі ж участі юридичної особи в злочині, що здійснюється фізичною особою в її інтересах, юридична особа разом з фізичною піддається кримінально-правовим обмеженням, але не покаранню (*Росія*).

III модель. Третя модель ґрунтується на ідеї адміністративної відповідальності юридичних осіб за причетність до злочину. У теорії кримінального права вона дістала назву "квaziкримінальна відповідальність юридичних осіб". Ця модель характерна для країн, що займають помірну позицію відносно заходів дії на юридичних осіб (*Німеччина, Італія*).

"Законодавством встановлений вичерпний перелік злочинів та санкцій для юридичних осіб!"

Аргументи "проти":

1) Відсутність "вини" юридичної особи, звідси і суб'єктивної сторони складу злочину

Головним недоліком введення кримінальної відповідальності юридичних осіб є те, що визнання юридичної особи суб'єктом злочину не відповідає традиційній кримінально-правовій доктрині винної відповідальності, яка полягає в цілеспрямовано усвідомленому суб'єктивному (психічному) відношенні суб'єкта до його діяння і його наслідку, тобто наявності провини, яка може бути тільки у фізичної особи, а у юридичній вона відсутня.

В кримінальному праві тільки за наявності вини скоєне набуває реальну суспільну небезпечність. Вина також є невід'ємною частиною складу злочину. Але, оскільки юридична особа не має психіки, деякі учені стверджують, що вона взагалі не може нести яку-небудь публічно-правову відповідальність.

Разом з тим, прибічники кримінальної відповідальності ЮО кажуть, що діяльність ЮО, людей, які перебувають у складі ЮО, носить впорядкований системний характер, тому і воля юридичної особи характеризується чіткою і однозначною формою вираження.

Якщо подивитись об'єктивно на дане питання, то, так, дійсно ЮО не має сама по собі власної психіки, але це не стало перешкодою для законодавця запровадити право ЮО на відшкодування моральної шкоди.

В багатьох рішеннях Європейського суду з прав людини, а саме: "Компанія Комінгерсол С. А. проти Португалії" від 6 квітня 2000 р. та у "Совтрансавто Холдинг" проти України" від 2 жовтня 2003 р. зазначено, що незручність і невизначеність, учасників, працівників, директорів компанії, тривожність, неприємності, які відчувають члени компанії, обумовлюють наявність моральної шкоди саме у юридичній особі.

2) Тільки фізична особа є суб'єктом кримінальної відповідальності

Ще одним аргументом противників відповідальності ЮО є закріплення в Кримінальному кодексі України положення, що тільки ФО може бути суб'єктом кримінальної відповідальності.

Зрозуміло, що ЮО по своїй суті є фікцією і існує лише на папері, але суть ЮО і полягає в тому, що юридичні особи не існують самі для себе. Приватні ЮО формально існують для отримання вигоди фізичними особами, які і задовольняють таким чином власні інтереси.

Тому бачимо, що права, обов'язки, компетенція, вигода юридичної особи по суті є суб'єктивними правами, обов'язками, компетенцією, вигодами фізичних осіб. При цьому ясно, що будь-яка протиправна поведінка, яка вчиняється ЮО, фактично вчиняється фізичними особами і юридична особа підлягає відповідальності за дії таких фізичних осіб.

А законодавчі положення, що суб'єктом злочину може бути лише фізична особа не є певними незмінюваними скрижальями, текст яких заборонено доповнювати і змінювати. Такі законодавчі положення відображають те, що є (сферу суцього), а не те, що повинно бути (сферу належного).

Аргументи “за”:

1. В наш час велика кількість злочинів вчиняється через компанії, а тому єдиним ефективним способом боротьби з такими правопорушеннями буде накладення прямих санкцій на такі юридичні особи;

2. Несення відповідальності лише певною фізичною особою-учасником ЮО за діяння, яке вчинила вся компанія, несправедливо, адже така компанія може і далі вчиняти протиправні дії, переводячи стрілки відповідальності і підставляючи власних працівників.

3. Цивільна і адміністративна відповідальність не дає такого ефекту, важелів та інструментів, які б впливали на виправлення осіб, який дає кримінальна відповідальність;

4. На компанії можна накладати штраф, який набагато більший і виходить за межі можливого штрафу, який передбачений для фізичних осіб;

5. В міжнародному співробітництві частіше за все саме в межах кримінального права здійснюється розслідування і допомога між різними державами щодо протиправної діяльності міжнародних компаній;

6. Сам факт засудження до кримінальної відповідальності суттєво б'є по репутації компанії, що може стримати зростання злочинності серед інших юридичних осіб;

7. Дозволить ефективно боротись з дестабілізацією економіки, включаючи зростанням інфляції, переміщення капіталу в тіньовий сектор економіки, корупцією (корпоративною корупцією як її різновидом), екологічною злочинністю, фінансуванням тероризму і організованої злочинності, з фіктивними одноденними фірмами.

Підсумовуючи вищезазначене, хочеться наголосити, що хоча закон і має певні недоліки, які можуть призвести до необґрунтованого впливу на економічну активність в країні, спровокувати розширення випадків прояву корупції, проте, як свідчить світова практика, кримінальна відповідальність

юридичних осіб є ефективним методом боротьби з кримінальними правопорушеннями.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України. - К.: Парламентське видавництво, 2013.
2. Закон України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України стосовно відповідальності юридичних осіб” від 23 травня 2013 року.
3. Read more: <http://www.pravoconsult.com.ua/novatsiya-navishhokrimalna-vidpovidalnist-yuridichnih-osib-v-ukrayini/#ixzz3p34CYaIn>
4. Валерий Буняк «Кримінальна відповідальність юридичних осіб», Електронний ресурс / [режим доступу]: <http://blog.liga.net/user/vbunyak/article/14999.aspx>.
5. Соп'яненко Наталія «Про кримінальну відповідальність юридичних осіб», Електронний ресурс / [режим доступу]: http://sumy.gp.gov.ua/?option=com_content&view=article&id=876:2013-07-26-17-09-28&catid=43:2013-07-01-13-38-10.
6. Щеглов Євген «Щодо кримінальної відповідальності юридичних осіб», Електронний ресурс / [режим доступу]: <http://legalalliance.com.ua/ukr/press/2039/>.

Оропай О.О., ад'юнкт кафедри кримінально-правових дисциплін юридично-психологічного факультету НАВС

Окремі питання антикорупційної політики в Україні

На сьогодні корупція є тією ключовою проблемою, яка не лише перешкоджає економічному зростанню та розвитку України, а й призводить до зростання психоемоційного навантаження у громадян, руйнує суспільне життя країни. Це в свою чергу викликає недовіру у те, що існуюча в країні правова система загалом та право зокрема здатні забезпечити гарантовані Конституцією України права та свободи.

На сучасному етапі розвитку нашої країни, ми сміливо можемо сказати, що корупція є чинником усіх криз - і політичних, і економічних, і правових, і моральних. Вона є постійним супутником суспільства і, передусім, залежить від його морального стану. Можливо саме тому боротьба із корупцією в Україні є таким складним процесом.

Тому, метою нашого дослідження є вивчення та дослідження деяких питань антикорупційної політики України на сучасному етапі її розвитку.

Питанню запобігання та протидії корупції присвятили свої праці такі науковці, як: В.І. Попов, М.І. Мельник, Е.С. Молдован, Є.В. Невмержицький,